

synligt, og Clark er kritiseret bl. a. af Dobbs, der naturligvis har slagside, men gode argumenter. Der henvises til Dobbs bog: *Soviet Economic Development since 1917* side 287 ff. Det skal indrømmes, at det er vanskeligt at holde sig midt på vejen, når det er Sovjet, der er emnet, for næsten alt, hvad der foreligger, har en hældning imod grøfterne; men netop på dette område er det meget afgørende for værdien af et forskerarbejde, at der stilles meget strenge krav.

Niels Banke.

Danmarks Vareforsyning og Varefordeling
af Direktoratet for
Vareforsyning. I komm. hos Gyldendal. Kbh.
1948. 227 sider. Pris: 14,00 kr.

Bogen gennemgår dels de udefra kommende vanskeligheder for den danske vareforsyning under 2. verdenskrig, dels de foranstaltninger, hvormed de forsk. erhverv og deres organisationer samt de statslige myndigheder søgte at imødegå vareknapheden og fordele beholdningerne af de knappe varer. Vigtige led i denne politik var råstof-tildelingsordninger, produktionsreguleringer, pris- og avancekontrol, maksimalpriser og rationeringer — altså for en del indgreb af den hidtidige retning kan gøre aktuelle.

Bogens 1. del gennemgår på en klar og velskrevet måde den generelle økonomiske udvikling og politik, mens dens 2. del går ind på de nærmere enkeltheder i bestemmelserne vedr. en lang række enkelte erhverv.

Man hæfter sig bl. a. ved den interessante

oplysning, at de meget kraftige forhøjelser af kornpriserne i krigens første år og de efterfølgende store prisforhøjelser på landbrugsfødevarer praktisk talt ikke gav sig udslag i landbrugsproduktionen, ja end ikke i de dyrkede arealers omfang. Varedir. slutter heraf, at landmændene overvejende er indstillet på at disponere på langt sigt og på at holde sig til sædvanebestemt produktionsomfang og -sammensætning.

Når antallet af egentlige mærkerationeringer blev så ringe under 2. verdenskrig, skyldes det — fremhæver bogen — erhvervsorganisationernes stærke modstand herimod, idet de i stedet henviste til »kunderationeringer« o. l. varefordeling »ad de sædvanlige kanaler«. Den stærkeste politiske og organisatoriske stilling indtog landbruget, men også andre store erhverv var i stand til at trumfe særstandpunkter igennem, særlig fordi regeringerne (og så meget mere departementschefstyret) indtog den principielle holdning kun at gennemføre, hvad alle de store politiske partier og erhvervsorganisationer kunne blive enige om. Fordelingspolitiisk måtte resultatet imidlertid, påpeger bogen, i hovedsagen blive, at jo nærmere en person stod ved de egl. produktionstrin, des større andel fik han i de knappe varer.

Et værk af denne art undgår naturligvis ikke en vis tørhed, men bogen er dog ikke uden pudsige træk, f. eks. oplyses s. 87 om tekstilforsyningerne, at i begyndelsen var de for store til, at rationering var nødvendig, senere alt for små til, at det kunne betale sig.

Kai Lemberg.